

kan voortkomen uit een der oorzaken die ook haat en wrok doen ontstaan, of uit andere, als belediging, inbreuk op rechten, schending van eer en goede naam, enz. en uit zich, of tracht althans zich zoveel mogelijk lucht te geven, in daden van bestrijding of verzet. Zij wordt meestal niet verborgen gehouden, in tegenstelling met *haat* en *wrok*.

Zijn vriendschap is bijna liefde, zowel als zijn afkeer bijna haat. De haat gloeide in elks hart en fonkelde in elks ogen.

Een heimelijke wrok tegen iemand hebben. Uit wrok iemand benadelen.

Zij leefden in voortdurende vijandschap.

509. HAKKELEN, STAMELEN, STOTTEREN.

Hakkelen is niet vloeiend, niet vlug spreken, omdat men te snel spreekt, of omdat de woorden niet gauw genoeg komen.

Stamelen is gebrekkig spreken, door het niet goed kunnen uitspreken van sommige klanken, of niet behoorlijk uit zijn woorden (kunnen) komen, het niet goed (kunnen) uitspreken der klanken (als gevolg van verwarring of verlegenheid).

Stotteren is een spraakgebrek, bestaande in gebrekkige articulatie van een of meer letters, waardoor het vlotte spreken belemmerd wordt.

Zijn toast ging eerst vlot, maar al heel gauw begon hij te hakkelen. Halverwege zijn toespraak was hij de draad kwijt en begon hij te hakkel-len.

Het kind stamelt nog. Gij hebt het vast gedaan, dat hoor ik aan uw stamelen. Hij stamelt vooral, als men hem aankijkt.

Bij het uitspreken dezer laatste woorden had hij gestotterd en gekleurd. Hendrik sprak slecht en vervelend; hij stotterde en wist zijn woorden niet te vinden.

510. HAKKEN, KAPPEN, HOUWEN.

Slaan met een snijdend werktuig.

Hakken geschiedt doorgaans met een bijl of met een voor die verrichtingen geschikt mes (hakmes, kapmes); het wordt bij voorkeur van grotere of dikkere stukken (b. v. boomstammen) gezegd.

Hakken kan altijd gebruikt worden waar **houwen** en **kappen** de meer juiste uitdrukkingen zouden zijn, maar niet omgekeerd; wanneer het **houwen** vervangt, is het echter minder edel dan dit woord.

Kappen heeft dezelfde betekenis, maar onderstelt altijd dat het slaan met de bijl, enz. slechts weinig inspanning vereist; het wordt daarom uitsluitend gebezigd van kleinere of dunnere voorwerpen (takken, talhout, e. d.).

Houwen geschiedt thans zo goed als alleen met een zwaard of sabel.

Hout hakken. Waar gehakt wordt daar vallen spaanders. De Belgische ridders hakken en kerven met razernij onder de Saracenen.

Het rijshout moet bij voorkeur in het voorjaar worden gekapt. Om de tien jaren kan het hout gekapt worden.

Houwt in den blinden, Op vijand en vrinden! (v. BEERS)

511. HALS, NEK.

Hals is het gedeelte van 't lichaam dat het hoofd met de romp verbindt.

Nek is het achterste gedeelte van de hals, dat aan het achterhoofd grenst.

De hals van de man is dikker en minder rond dan die van de vrouw. Tot steun van 's mensen hals dienen zeven halswervels. Een stijve nek hebben. Dat zal hem de nek breken.

512. HANDEL, NERING.

Handel geeft de algemene betekenis weer: de onderlinge koop en verkoop van goederen, waarden, enz.

Nering duidt op een handel in het klein, inzonderheid in winkelen; bij uitbreiding wordt het ook gebruikt om de klandizie aan te duiden.

Vreedzame handel was het doel dezer compagnie. Alle handel is min of meer speculatie, d. i. het vooruitzien van de toekomstige behoefte of van het toekomstig aanbod.

Zo was het voor iedereen duidelijk, dat zijn nering achteruit ging. Hij had een nering in koffie en thee.

513. HANDELAAR, KOOPMAN, GROSSIER, WINKELIER, KRAMER, VENTER.

Iemand die handel drijft.

Handelaar en **koopman** zijn de algemene benamingen voor iemand die de handel als beroep uitoefent. **Handelaar** wordt echter vaak opgevat als: koopman in het groot.

Een **grossier** is een tusschenhandelaar, die de goederen uit de eerste hand overneemt, om ze aan de kleinhandelaren over te doen; meestal wordt hij onder de groothandelaren gerangschikt.

De **winkelier** is een koopman, die de waren aan de verbruikers in 't klein verkoopt in zijn winkel.

Kramer is iemand die buiten zijn woning of winkelhuis zijn waren in 't klein verkoopt in een kraam, waarmede hij op markten en kermissen staat.

Venter is een koopman die van huis tot huis gaat om zijn waren te venten.

De handelaar koopt om weder te verkopen; hoe groter verschil tussen inkoops- en verkoops prijs, hoe groter zijn voordeel. De marktplaats, waar de handelaars uit alle streken elkander ontmoeten.

De koopman brengt te vergeefs zijn produkten ter markt, zo de verbruiker ze niet kan of niet wil kopen. De rechtbank te A. heeft vandaag de koopman H. R. veroordeeld.

Grossier in koloniale waren.

Alle winkeliers moeten in het handelsregister ingeschreven zijn.

Het geroep der andere kramers die, elk op zijn manier, hun waren aanprijzen. Als de kinderen geld hebben, dan hebben de kramers de nering.

Een venter met garen en band.

514. HANDIG, BEHENDIG, VAARDIG, BEDREVEN, ERVAREN.

Handig wijst op een aangeboren vaardigheid en een zekere vlugheid der handen.

Behendig drukt dezelfde gedachten uit, maar met het bijdenkbeeld van slimheid, dat soms ook een ongunstige betekenis kan krijgen.

Vaardig wordt meestal gebruikt in verband met een bepaalde zaak, en betekent dan vlug en handig in het gebruik van iets.

Bedreven wijst op vaardigheid gepaard met bekwaamheid.

Ervaren onderstelt bovendien een rijke ondervinding en daar-

Synoniemen



VOORBERICHT

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.



J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

